

УКРАЇНСЬКІ РОБІТНИЧІ ВІСТІ

UKRAINIAN LABOR NEWS

ПРОЛЕТАРІ ВСІХ КРАЇН, ЄДНАЙТЕСЯ!

Адреса:
Cor. Fritchard Ave. and McGregor St.
Winnipeg, Man., Canada.

три рази на тиждень: у вівторок, четвер і суботу. — Published three times a week: on Tuesday, Thursday and Saturday.

Адреса:
Cor. Fritchard Ave. and McGregor St.
Winnipeg, Man., Canada.

РІК X. Ч. 73 (1126). СУБОТА, 23. ЧЕРВНЯ 1928. WINNIPEG, MAN. SATURDAY, JUNE 23rd, 1928. No. 73 (1126). VOL. X.

В югославському парламенті вбито двох послів

ПОСОЛ З УРЯДОВОЇ ПАРТІЇ СТРІЛЯЄ ДО ОПОЗИЦІЙНИХ ПОСЛІВ.

Три послы є тяжко ранені, між ними Стефан Радіч, провідник хорватської селянської партії. — Убитими є Павло Радіч, сестринь Стефана Радіча, і др. Басарічек. — Хорватські послы протестують проти ратифікації договору з Італією. — Міністер гігієни грозив недавно Стефанові Радічові, що він стратить свою голову в парламенті.

БЛГОРОД, Югославія, 20-го червня. — Боротьба проти югославського уряду за заключення договору з Італією, на підставі якого Італійці можуть набувати землю в Югославію на просторі 30 миль від Адриатського моря, перенеслася до парламенту й дала фатальні наслідки.

На іншій сесії парламенту посол урядової партії Пуника Ратчіч витягнув револьвер і вистріляв усі шість куль в групу опозиційних послів, які протестували проти ратифікації договору з Італією.

В наслідок цього Павло Радіч, сестринь Стефана Радіча, був убитий, а сам Стефан Радіч тяжко ранений. Хорватський посол др. Басарічек був так тяжко ранений, що помер в дорозі до шпиталю. Др. Пернар і два інші послы, Грандія і Еліасіч, також отримали небезпечні рани від куль.

Морд викликає у цілій Югославії велике зворушення.

Убивство й поранення послів викликало в цілій Югославії велике зворушення. Трагічну подію в парламенті описують в такий спосіб:

Коли сьогодні рано відкрито сесію, опозиція на чолі зі Стефаном Радічем розпочала обструкцію проти пропозиції урядом законодавства, якого вайголовиною частиною було ратифікування договору з Італією.

В часі найгарячішої дебати Стефан Радіч звернувся до урядових послів і вказуючи на них пальцем, закликав: "Ви не люди; ви свині".

З боку урядових послів понесли оклики "відтягни", а посол Пуника Ратчіч, який є одним з найбільш наварних оборонців урядової політики, рушив до промовця, вимахуючи револьвером.

ПОЛІЦІЯ ЗРОБИЛА РЕЙД НА КОНСУЛЯТ С.Р.С.Р. У ТІЕНЦІНІ.

ТІЕНЦІН, Китай, 21. червня. — На приказ генерала Фу Цю-І, команданта націоналістичного гарнізону в Тіенціні, узброєна поліція зробила вчора рейд на місцевий радянський консулят. Основна ревізія в будинку тривала кілька годин.

Китайська націоналістична влада "пояснила", що рейд зроблено на підставі отриманої інформації, що нібито китайські комуністи мають велику кількість зброї захованої в будинку. Радянський консуль Грегоров показав девять пістолей з амуніцією і заявив, що вони є потрібні для оборони консуляту перед російськими біоохранниками.

Та рейд поліції не приніс бажаних наслідків. Поліція не знайшла ані китайської комуністичної зброї, ані пропаганди.

ючи револьвером. У парламенті счинилося велике замішання. Павло Радіч, який кинувся на оборону свого вуйка, упав мертвий від кулі, коли хотів припасти до вуйка, що вже був ранений.

Серед замішання убитий утік з парламенту.

Послы Радічової партії хотіли схопити душегуба, але заки вони могли це зробити, Ратчіч постріляв Фернара й Басарічека та двох інших і вистріляв усі свої кулі. Користаючи з замішання, Ратчіч вискочив вікном з парламенту і втік. Пізніше віддався в руки поліції.

Газети, які є глибоко зворушені поповненням злочином, пригадують погрозу, яку зробив у парламенті вчора вечером М. Поповіч, міністер гігієни, до Стефана Радіча: "Остерігаю вас, що одного гарного дня ви стратите свою голову в парламенті". Страшна погроза майже сповнилася, а крім цього ввали жертвою ще й інші послы.

Був найбільш крикливим і наварним з урядових послів.

Пуника Ратчіч, який належить до урядової радикальної партії, є Чорногорцем. У всіх недавніх бучах в парламенті він був найбільш крикливим і найбільш наварним у своїх виступах проти опозиції під проводом Стефана Радіча. Він постійно носив зі собою револьвер.

Павло Радіч, якого вбито, був Хорватом і заступав у парламенті округи Сараєво, Шебецько й Бан'я-Лука. Він був провідником селянської радикальної партії, коли його вуйко був у в'язниці. Він перемінив партію з республіканської на монархістичну і зробив багато для перетягнення хорватських селян на сторону уряду.

Своїм вчинком націоналістична влада тільки себе скомпromітувала.

Без сумніву, рейд був заряджений на те, щоби в якийсь спосіб зв'язати радянське представництво з китайським комуністичним рухом і повести страшний терор як проти китайських комуністів, так і проти урядників та службовців радянського консуляту. Однак тепер ця штука поліції не вдалася.

Розуміється, це ще зовсім не значить, що націоналістична влада в Тіенціні оставить в спокої комуністів і радянське представництво. В кожній хвили вона може жорстоко розправитися з ними, як це робила й робить в інших містах, хоч і не буде мати до цього "законних" підстав.

Кук закликає до боротьби проти капіталізму

Секретар британської Майнерської Федерації і робітничий посол Джеймс Мекстон висловили в газеті "Нью Лідер" листа, в якому рішуче виступають проти кооперації робітничого руху з капіталізмом і закликають британське робітництво звернути з неправильного шляху.

ЛОНДОН, 20-го червня. — Газета "Нью Лідер", офіційний орган Незалежної Партії Праці, надрукувала лист А. Дж. Кука, секретаря Майнерської Федерації Великої Британії, та Джеймса Мекстона, робітничого посла, в якому висловлюється серйозне побоювання за те, куди жовті соціалісти ведуть британський робітничий рух.

Лист заявляє, що основними принципами робітничого руху є: 1) безперестанна війна проти нужди й підданства робітничі класи, що означає безперестанну війну проти капіталізму; 2) лише своїми власними стараннями зможуть робітники отримати повний продукт своєї праці.

"Недавно, однак", продовжує лист, "зроблено серйозний відступ від принципів, якими руководилися основники партії, коли вимагали від нас уважати, що партія не є більше партією робітничої класи, але

заступає всі частини суспільства. Як соціалісти, ми почуваємо, що не можемо заступати поглядів капіталістів. Соціалізм і капіталізм не можуть мати нічого спільного.

"Вислідом нового поняття, що соціалізм і капіталізм повинні занехати свої різниці, є те, що багато енергії, яку повинно витратити на поборювання капіталізму, витрачається тепер на здушення кожного, хто посміє позітати вірним ідеалом робітничого руху.

"Ми пересвідчені, що ця зміна є відповідальна за знищення боевого духа партії, і тепер ми виступаємо відкрито й робимо вивоз цьому".

Лист кінчиться заявою, що Мекстон і Кук пропонують скликати ряд конференції і мітингів у різних частинах країни, та запитують рядових членів робітничого руху, "чи вони приймають новий погляд, чи бажають остати вірними духу й ідеалам перших піонерів".

ПІДЧАС ЕКСПЛОЗІЇ В МАЙНІ ЗГИНУЛО 6-ОХ МАЙНЕРІВ.

Шість інших робітників є так тяжко покалічені, що деякі з них можуть померти в шпиталі.

МОРГАНТАВН, Вест Вирджинія, 20. червня. — У вуглевій майні, що лежить на полудневіх звідсі до Нешинел Фуел Ко., наступила сьогодні експлозія, підчас якої згинувло шістьох майнерів, а шість інших є так тяжко покалічені, що деякі з них можуть померти.

Тіла п'ятих убитих знайдено в майні після експлозії. Шестий майнер помер пізніше в шпиталі. Стан кількох поранених у шпиталі є дуже критичний.

В часі експлозії в майні було 21 майнерів. Було це нещодавно до покінчення праці нічною шифтою. Десятьох майнерів вийшли з майні без ніякої допомоги, але всі вони були дуже попечені.

В нормальний час у майні працює около 135 робітників, але в часі експлозії в майні була тільки частина нічних робітників. Урядники майні кажуть, що не можуть сказати, що було причиною експлозії.

РИЛЬНІ РОБІТНИКИ ВИГРАЛИ СТРАЙК.

Дня 6. травня в селі Любича-Деби, повіт Рава Руська, польовий місцевого діда Юзеф Швед постріляв без причини селянина Данька Предка на публічній дорозі. В 9 день пізніше постріляв той сам постріляк Микола Предка в голову. М. Предко тяжко ранений. Селяни обурені проголосили страйк в трох фільварках обшарника.

Дня 20. травня відбулася в Любичі віче тов. Вальницького. Страйк тривав півтора тижня і закінчився перемогою страйкуючих. Обшарник мусів згодитися на підвищення плати з 80 гр. на 3 зл. 20 денно. Коли після закінчення страйку постріляк хотів відправитися з роботи діяльних у страйку, тоді решта робітників ще раз покинули

працю і поставили на свому. Нікого з праці після того не звільнено. В часі страйку заходило місцевих товаришів заведеною професійну спілку рільних робітників.

ЕКСПЛОЗІЯ В ЛАЗНІ УБИЛА 26 ОСІБ.

МІСТО МЕКСИКО, 20. червня. — 3 руїн чотирох будинків, знищених вчора експлозією кітла в лазні, видобуто сьогодні 26 тіл. Найменше 30 осіб є тяжко попечені. Сила експлозії була так велика, що лазня й будинок коло неї та два інші будинки через вулицю були цілком знищені. В часі експлозії лазня була переповнена людьми.

20,000 РОБІТНИКІВ ВИЙШЛИ НА СТРАЙК.

КЕРІП ТАВН, Полуднева Африка, 19. червня. — Двадцять тисяч тубільних робітників, зайнятих при видобуванні діамантів у Літхенбергу, вийшли сьогодні на страйк проти знижки платні з \$4.50 до \$3.00 на тиждень. Влада тримає на поготові великі резерви поліції для здушення можливих розрухів.

ЗАЛІЗНИЧІ МАШИНИСТИ ДІСТАЛИ ПІДВИШКУ.

ЧІКАГО, 20. червня. — Льокомотивні машинисти на західних залізницях дістали підвишку платні на 6½ проц. Підвишка стосується около 22,500 робітників, організованих в юніон п. н. Бродергуд оф Локомотів Інджінієрс. Угоди заключили В. М. Джедферс, голова залізничних менеджерів, що заступають около 55 західних залізниць, та А. Джанстон, голова брацтва машиністів.

ПОМАГАЮТЬ ТЕЛЕФОНІСТАМ НА СТРАЙКУ.

БОГОТА, Колумбія, 19. червня. — Серед всіх частин коломбійського робітництва зобов'язалися фонди на допомогу телефоністам, що вийшли на страйк. Ця допомога забезпечить продовження страйку на довгий час.

Помимо натиску влади на страйкерів, щоб вони повернулися до праці, страйкери тримаються солідарно й нема виглядів на скоре полагодження страйку.

Урядники телефонічної компанії роблять всі старання, щоб здушити страйк, однак дотепер вони не віднесли ніякого успіху. Страйк телефоністок всюди має загальне попертя.

ГРАД ЗРОБИВ БАГАТО ШКОДИ В КЕНЗАСІ.

ГАРДЕН СІТІ, Кензас, 20-го червня. — Полуднево-західний Кензас навістив сьогодні страшний град, який зробив фермерам шкоди на яких три мільони доларів. Град був найбільший від 1917 року і заняв простір на 100 миль довгий і 15 миль широкий. Після граду впало три цілі дощу.

Обчислюють, що є знищених 1,500,000 бушлів пшениці. Вітер також наробив шкоди пшеничним полям.

В Джансон Сіті буря зірвала дахи з готелю й кількох інших будинків.

УТЕЧА ЮГОСЛАВСЬКОГО КОМУНІСТА.

Дня 15-го травня втік з білгородського шпиталю, в якому перебував на лічченню, засуджений на 5-літню тюремну кару югославський комуніст Микола Косгур. Жаждарм, якому доручено сторожити в'язня, завваживши його втечу, поповнив самогубство.

В БУРІ ЗГИНУЛО 11 ОСІБ.

КЕНЗАС СІТІ, 20. червня. — Підчас страшної бурі, що навістала стейти Мізури, Кензас і Оклагома, згинувло 11 осіб.

ЕСКАДРА ГРЕЦЬКОЇ ФЛЬОТИ ПЕРЕЙШЛА НА БІК РОБІТНИКІВ.

Залізничні робітники на північ від Атен вийшли на страйк і залізничний рух застановлений. — Відмовилися перевозити військо проти страйкуючих тютюнових робітників. — Уряд виготовив законопроект, яким проголошує грецьку Компартію нелегальною. — Державні службовці за страйком.

ПАРИЖ, 18. червня. — Опізнені депеші з Атен кажуть, що ціла ескадра грецької фльоти прилучилася до повстання робітників проти грецького уряду. Робітники в інших індустріях виходять на страйк, щоб допомогти страйкуючим тютюновим робітникам. Арештування робітничих провідників урядом, щоб здушити виступ робітників, тільки збільшило гнів страйкерів.

АТЕНИ, Греція, 18. червня. — Залізнична комунікація між Атенами а північчю, де ведеться боротьба між страйкуючими тютюновими робітниками а поліцією і військом, зістала застановлена, бо залізничні робітники вийшли на страйк в симпатії до тютюнових робітників. Уряд робить старання, щоб перевозити потяги з військом на північ при допомозі набраних машиністів зі самого війська.

Рядові члени примусять викликати генеральний страйк.

Сподіються, що рядові члени Грецької Федерації Праці примусять головних урядників організації викликати негайно генеральний страйк.

Крізу загострив законопроект, який проголошує грецьку Комуністичну Партію нелегальною і накладає кари за читання або обговорювання робітничої літератури, а також карає в'язницею за саме обговорювання політики, економіки або релігії.

ЗМООВОЮ ДОНЕЦЬКИХ САБОТАЖНИКІВ КЕРОВАНО З ЗАКОРДОНУ.

МОСКВА, 18. червня. — З допитом Детера, одного з обвинувачуваних інженерів, виявилася нова фаза конспірації проти С.Р.С.Р. Слідство встановило, що цілою конспірацією керувала група закордонних організацій.

Прокуратурі вдалося також доказати, що управитель копальні Пастухов мав постійні зносини з інженерами Кузьмою і Шадлуном у Харкові.

Детер був представником центральної організації контрреволюційних змовників у Харкові. Його вислано до Берліна на наради. Він, однак, заперече свою вину.

Але Матов, член центрального комітету в Харкові, заявив, що Детер їздив до Берліна з метою вироблення саботажних плянів. Детер вкінці признався, що діставав гроші за саботаж від Дворманчика.

"Найщиріше" признався до вини інженер Братановський. Він сказав, що радо задовольняв бажання бувших власників копальні тому, що вони дуже добре платили. Він признався також, що діставав гроші й від французьких бувших власників і діставав інструкції від Детера, як вести саботаж. Харківський комітет змовників допитував Братановського виробити плани, після яких найкраще можна було саботажувати роботу в копальнях.

Грецькі робітники є обурені на старання знищити Комуністичну Партію, яка пустила сильне коріння серед працюючих мас, і вважають, що ухвалення закону буде сигналом до загальних розрухів, які можуть привести до повалення теперішнього уряду. З кількох місць на півночі неофіційно повідомляють, що акція в цім напрямку вже розпочалася.

Державні службовці вже ухвалили резолюцію, в якій заявляються за негайним страйком усіх державних робітників, як лише буде ухвалений пропозиційний закон проти Комуністичної Партії.

Тютюнові робітники домагаються визнання юнії.

Теперішнє положення викликане акцією уряду, який ужив сили проти страйкуючих тютюнових робітників у Каваллі. Тютюнові робітники домагаються визнання юнії й урядової заборони на вивіз невикінченого тютюну. Вони зводять за це боротьбу з урядом від років.

Теперішній страйк репрезентує першу повну кооперацію між членами двох юній тютюнових робітників, між якими уряд вчинив розлам, прийнявши одну з них до Грецької Федерації Праці і виключивши більшу юнію, що є під проводом комуністів. Робітники в обох юніях тепер кооперують і сподіються злиття їх під боевим проводом.

Братановський займав до нині відповідальне становище в тресті Донувальте. Він заявив, що більшість його підвладних і інженерів були членами конспіративної організації. Братановський признався, що після лютевої революції був вибраний до ради робітничих депутатів, але після жовтвеної революції він не був членом. Він пояснив цілу структуру харківської організації змовників.

Харківська організація саботажників наглядала за цілою справою саботажу і вислала звіти про свою роботу бувшим власникам копальні в Донбасі. Цілою центральною організації змовників було здобути вплив серед профспілкових провідників і сіяти невдоволення серед робітників.

На те змовники дістали великі суми грошей від бувших власників, що тепер перебувають за кордоном. Помагали також і французькі індустріалісти, зацікавлені в Донбасі. Братановський заявив, що давали гроші також німецькі фірми.

UKRAINIAN LABOR NEWS

PRINTED AND PUBLISHED WEEKLY BY THE WORKERS AND FARMERS PUBLISHING ASSOCIATION, LIMITED, A JOINT STOCK COMPANY, INCORPORATED UNDER THE LAWS OF MANITOBA, AT ITS HEAD OFFICE AND PLACE OF BUSINESS, AT THE CORNER OF PRITCHARD AVENUE AND MCGREGOR STREET IN THE CITY OF WINNIPEG, MANITOBA.

Subscription per year \$4.00

Telephone: 51 465

УКРАЇНСЬКІ РОБІТНИЧІ ВІСТІ

газета для робочого людю — виходить три рази на тиждень: у вівторок, четвер і суботу.

Видав. Робітничо-Фармерське Видавниче Товариство, закорпоророване в Манітобі. Редакція, адміністрація і друкарня містяться в Українським Робітничим Домі, на розі вулиць Пritchard і McGregor, у Вінніпегу, Ман.

Передплата на рік \$4.00

Адреса:

UKRAINIAN LABOR NEWS

Cor. Pritchard Ave. and McGregor St., Winnipeg, Man., Canada.

ПРОПОВІДУВАННЯ СТРАШНОЇ ГАЗОВОЇ ВІЙНИ.

Багато пишеться й говориться про те, що слідова війна буде газовою війною. Всі держави, ті самі держави та їх уряди, що люблять бавитися в роззброєння, дуже заклопотані винаходженнями та виробленнями нових трійливих газів, що ними можна-б нанести смерть не тільки цілим полкам війська, але й нанести смерть населенням цілих міст і сіл.

Капіталістичні “мироворці” заангажували до газової (хемічної) продукції найбільших своїх вчених. Їхню експериментальну роботу оточено веліччюю таємницею. До хемічно-військових лабораторій вступ зазначений багатьма замками, туди може дістатися тільки найбільш довірена особа. Це робиться тому, щоб охоронити таємницю вироблення цієї найновішої смертоносної зброї перед іншими державами. Міжнародні шпиги-авантюристи нишпорять між урядовими кругами, стараючись дістати плани, здобути тайну, бо за неї можна дістати мільйони від уряду другої капіталістичної держави.

Про таке шалене готування до газової війни знають всі. Про неї пишуть, перестерігають і протестують ті, хто ненавидить війну. Але того голосу не слухає ненажерливий капітал. Він робить свою роботу й не тільки робить, але ще й виправдує її.

Генеральні військові штаби, військові міністерства мають не тільки спеціалістів по виробленню, удосконалюванню й винаходженню нових страшних газів, вони мають також експертів в проповіданню й оправданню вироблення цієї страшної зброї мурдавання людей.

Двох таких американських військових газових спеціалістів А. Фрайса і Дж. Вест написали недавно брошуру про газову війну, в якій між іншим пишуть:

“Колиб можна було шляхом міжнародного порозуміння осигнути виключення з війни так могутнього середника боротьби як газ, то так само можна-б шляхом якогось порозуміння взагалі уникнути воєн. Заклади варварства були розуміються підшошували і при введенню стрільної зброї, коли то за лихорадську зброю уважано тільки меч і ратище. Війна при допомозі хемічних середників є така добра, як при допомозі стрільної зброї. Ми американці, є спортсменами і не стремимо до переваги над ніким (!?). Хочемо бути озброєні так само як інші народи. Хемічних середників вживаємо проти розбійничого народу в якнайбільшій розмірі (!?). Але наші приготування служать тільки для оборони і цього права ніхто нам не може заперечити. Газів будемо вживати на війні завжди і всюди. Кожний середник боротьби є гуманний, оскільки веде до скорочення війни. Історія не знає випадку, щоб зброя, випробувана і признана успішною, не була вжита в потреби!”

Бачите, які цікаві спортсмени! Для них вироблення трійливих газів для душення людей — тільки спорт. Бо американці (оті “спортсмени” хемічної газової індустрії) зовсім не бажать переваги над ніким. Вони тільки, як добрі “спортсмени”, “хочуть бути озброєні так само, як інші народи”. А що ї спорт має свою мету, то американські “газові спортсмени” вживають хемічних середників (трійливих газів) лише “проти розбійничого народу” й то “в якнайбільшій розмірі”.

Бачите, тепер американські “спортсмени” з генерального штабу є оточені страшними розбійничими народами... можна сказати — людодіями. Візьмим хоч би Нікарагу! П як не задумиш, то не буде твоєї. Живую в руки не дасться! Що то за “розбійничий народ”? Так, що одиниці гуманний спосіб боротьби з такими “розбійничими народами” є трійливі гази. Не можна браку гуманності закинути й європейським “спортсменам” від проповідання хемічно-газової війни. Осць німецький професор бреславського університету, наприклад, проповідуючи газову війну, виходить не тільки з-за межень гуманності, але й з морального та етичного боку. Послухайте лише:

“Вороги німецького народу пізнали і мусли признати, що середники хемічної боротьби в руках німецьких військ були це до побереження. Дятого по користувалися вони першою нагдою, щоб зброю витрутили ім з рук (себто заборона фабрикації отруйних газів у версальському трактаті). Війни однак будуть на землі так довго, як довго на ній існує життя. Війна є чинником порядку світа, можуть тільки змінюватися її форми. Управленою і чесною зброєю є кожна, яка також стоїть до диспозиції противника і проти якої може він успішно боротися. Якощо німецька армія мала рішучі успіхи в боротьбі і газовій обороні, то це свідчить тільки про її духову перевагу, а з моральністю і етикою це не має нічого спільного. Чи газова війна спричинює спеціальні муки або каліцтва? Якраз навпаки. Ті, що запізналися з нею на полі боротьби признають, що не є вона зовсім страшніша від вигляду ран завданих стрільною або білою зброєю. Натомісь наслідки пізніші і без порівняння декші і дятого хемічна зброя найбільше наближується до ідеалу зброї, що має противника унешкідливити і усунувити з поля боротьби, але не вбивати його. Гази не є неморальною зброєю, зовсім навпаки, є більш людною як кожна інша. Дотеперішні міжнародні постанови в справі газової війни (заборону вживання отруйних газів у війні ухвалено в Женеві в 1925 р.) були хибні і їх слід змінити.

“Хемічна зброя є зброєю будуччини. Німецький народ повинен бути вдячний своїм хемікам за мольдольні і небезпечні досади, котрі цю зброю зробили і дозволили німецькій армії супротивлятися так довго диким наступам цілого світа ворогів”.

Отак, як бачите. Це вже вам не плитка філософія американського спортсмена. Це вже “солідна” мова німецького вченого. Він каже: пощо бути лицемірами — раз війна, то всяка

зброя у ній має своє моральне виправдання. Газова-ж війна — свідчить тільки про “духову перевагу” над ворогом того, хто зуміє її краще й ширше розвинути.

Ці голоси американських “спортсменів” та німецьких вчених про “гуманність” газової війни не є випадковими. Це є голоси тих військово-імперіалістичних чинників, що вкладають ці слова в уста всіх проповідувачів “вічного миру”, якого, на їх думку, можна добитися тільки трійливими газами.

Спитаєте: “Радянський Союз також розвиває хемічно-газову промисловість?” Розуміється. Радянська преса й радянське громадянство, організуючи товариства “Авіохем”, каже:

“Спосіб трактування хемічної війни капіталістичними державами полягає на лукавстві й фальші. Ніяка зброя не є гуманна, бо взагалі сама війна не є гуманна і з нею передусім треба воювати, б в ній лежить корінь зла, а не в тій чи іншій зброї. Ми, не годімося з гуманітаристами, бо ми бачимо, що нова аеро-хемічна зброя є останнім висловом військової техніки, зброєю наймогутнішою і найстрашнішою, бачимо гаразд всю небезпеку майбутньої хемічної війни, але — дятого, що революція мусить побідити, мусить вона послугуватися і добре володіти новою зброєю”.

І це є одинока отверта мова. Така сама отверта, якою була мова радянської делегації в Женеві на конференції роззброєння. Говорите про роззброєння? — Добре. Досить балачки. Складаймо зброю: відпустім до дому армії, знищимо всі роди зброї, в тому числі й гази й це буде доказом, що ми справді не хочемо війни.

Це була мова радянської делегації. І чому у відповідь на неї як гадки засичали капіталістичні мироворці? Тому, що вони почували себе в оточенні “розбійничих народів”. Тому, що вони поневоліли мільйони народів власних і чужих націй та рас. Тому, що це поневоліювання й вислиз вони можуть підтримувати тільки трійливими газами. Тому вони ніколи не складуть тої зброї добровільно. Ту зброю скорше чи пізніше вирве у світових імперіалістів революційний пролетаріат, вирве, знищить її й назавжди усуне страшні війни.

“ВАЖКО ЖИТЬ НА СВІТІ -- А ХОЧЕТЬСЯ ЖИТЬ”.

Надто повільно й важко, як серед темної ночі по-скалах та дебрах проходять оці літа нашому братові... І це саме в цьому столітті радіа, електрики і пари, що знаменують — скорість. Якраз у цих сильному розвитку техніки, промислу і всего того, якого завданням має бути покращення життя людства — прожив оці пів коли літ, а вже й почуваш, що постарієшся, якби сотню з вершком нажив..

Вже й умирать пора!... А як ти це належиш до того голодного леґіону, що здавна й надаремно протестує й демонструє перед вінніпегським “сітіґоєм”, домагаючись муки на свої руки, — то здається й по-війні мир повинно бути жалко... А воно, бач, і не так! — “Важко жить на світі — а хочеться жить” — як казав поет... Та не тому, що “хочеться жити”, який сонечко своє, як пташка шебече” і т. п., бо такі річі чомусь не дуже цікавлять і захоплюють безробітного, хоч є і в його естетичні почування. Його чимраз менше інтересує навіть така важлива та актуальна річ, як справа безробіття. Майже зовсім не обходить його, чи неробська комісія для безробітних при міській раді відкине зразу внесок комуністичного алдермана про негайну допомогу безробітним, відкине як неусаджені до довгих нарадак і розсідлах, які доведуть до висновку, що безробітні можуть обійтися без допомоги до жиня, а відтак сильніші мотгтуть вихити на жиня, а слабшіш вивезетися за місто, де мотгтуть зібрати “стробері, блюбері”, мошурму” і інші “фрукти”, якими житимуть і заосмотряться на зиму.

Шо-ж зараз цікавить робітника, а спеціально безробітного? Світові політичні події в більшому масштабі. Бо й цікава вона, та світова політика двадцятого століття. Такі річі діються, що наші предки якби походили з гробів і поглянули та послухали та подумали — то тільки роти з дива пороззяляли-б і скоріш назау у гроби повтікали-б. Не зрозуміли-б вони духа цього віку, не вглубилися-б розумом у світові події двадцятого століття, якими ми так цікавимося та на які всі свої надії покладаємо.

Де-ж таки! Ми, сучасники — а не раз мусимо таки добре ковтатися в голову та розшопувати, де початок, а де кінець такої то і такої політичної закарлюки — і через що вона і про що вона, і яка користь або шкода буде з неї для пролетаріату.

Для приміру візьмим хоч би оцей звичайний факт: зідзяття в ряди-годя політичні ватажки буржуазних держав у Женеву і кожний предкладає

наше двадцять століття — століття смерті буржуазії й капіталістичного ладу і століття народження нового всесвітнього пролетарського державного устрою.

От чому хоч і “важко жить на світі, а хочеться жить” — навіть безробітному робітнику. Не тільки хочеться йому дивитися, як котиться у пропасть буржуазія зі своєю капіталістичною політикою, а

ще бажаться й самому по силі приспішувати її упадок і пожити хоч трохи у вільній робітничій державі “без хліба, попа і пана”... А коли вже не пожити, то хоч умерти вільною людиною у вільній пролетарській родині, або згинуту на полі боротьби за велику робітничу ідею комунізму.

За цю ідею варта боротися: вмирати!...

Сей.

ЗА СВІТОВИЙ КОМУНІЗМ.

В останньому номері журналу “Комуністичний Інтернаціонал” та в “Правді” від 27. травня опубліковано проект програми Комуністичного Інтернаціоналу, що його ухвалила спеціальна програмова комісія Виконкому Комуністичного Інтернаціоналу 25. травня.

Як відомо, V. Конгрес Комуністичного Інтернаціоналу ухвалив був проект програми, і цей новий текст проекту збудований на тих самих принципіальних засадах. Проте, програмова комісія, що мала на меті подати в останньому вигляді проект цієї програми на ухвалу VI. Конгресу Комінтерну, що має відбутись незадовго, не могла обмежитись одними лише вузько-редакційними змінами цього проекту, бо за цей час відбулось чимало величезних змін у цілій низці ділянок міжнародного життя взагалі й революційного руху зокрема.

Ці зміни й віднаказ програмова комісія в своїй відозві до всіх секцій Комуністичного Інтернаціоналу, що є ніби за передмовою до самого проекту програми. Змінна сама форма загальної кризи капіталізму, змінилися співвідношення поміж ріжними угрупованнями держав, вийшла на сцену міжнародної акції така велика країна, як Китай та її революція, що це раз підкреслила велике значіння аграрно-селянського питання. Поруч цього ми маємо з одного боку великі кроки наперед у справі соціалістичного будівництва Союзу Радянських Республік, а з другого боку — загострення боротьби поміж С.Р.С.Р. та капіталістичним світом, що нападає на нього. Зріс фашизм, що перетворився в терористи-

чну диктатуру великого капіталу. Реформістична соціал-демократія остаточно переродилась у шовіністично-імперіалістичну зграю помічників капіталу, остаточно виявилися всі міжкласові сили, що мають стати по цей або той бік барикад.

Виявилися й сили самої Комуністичного Інтернаціоналу, цього світового штабу, що веде за собою мільйони борців за комунізм. Лави Комуністичного Інтернаціоналу теж багато пережили за ці два роки. Але в бурях дискусій з опозицією та з уськими іншими відщепленнями від комуністичних партій, зі всіма тими невмірами — лави Комуністичного Інтернаціоналу лише більше загартувалися. І нині ми маємо зріст комунізму й справжню інтернаціоналізацію руху, що має перед собою нові завдання.

Будучи єдиною централізованою міжнародною партією пролетаріату, Комуністичний Інтернаціонал нині є єдиною організацією, що має продовжати роботу Першого Інтернаціоналу, але на новій масовій базі революційного пролетарського руху. І в цьому розумінні новий проект програми Комуністичного Інтернаціоналу є відображення найвищою загальнішою досвідом міжнародного революційного руху рощі, що це раз підкреслила велике значіння аграрно-селянського питання. Поруч цього ми маємо з одного боку великі кроки наперед у справі соціалістичного будівництва Союзу Радянських Республік, а з другого боку — загострення боротьби поміж С.Р.С.Р. та капіталістичним світом, що нападає на нього. Зріс фашизм, що перетворився в терористи-

скільки імпортованої машинерії представляється так: в 1924 році ввезено 4,675 тон; в 1925 р. — 6,275 тон; в 1926 р. — 2,186 тон.

Отже з повищою ясно, що період стабілізації, який ми розглядаємо, характеризується не поліпшенням продукційного апарату, а навпаки, зменшенням імпорту ріжного рода машинерії.

Безробіття за минулих три роки, що на початку 1926 р. охоплювало одну третю часть робітників у Польщі, було наслідком раціоналізації. Тисячі робітників звільнено з праці, а ті, що осталися при варті, мусіли працювати більше годин і з більшим напруженням. Тепер хоч криза вже не така страшна, але безробіття не зникає.

Вистарчить сказати, що в 1927 р. в майнерській індустрії працювало 105,000 робітників менше, як в 1923 р., хоч продукція не зменшилась; в металевій індустрії число робітників зменшилось на 17,000, а продукція заліза й сталі значно перевищала продукцію з 1923 р.; в індустрії добування нафти число робітників зменшилось на 4,000; в коксних на 2,000; в рефінаріїх оливи на 2,700; в бавовняній індустрії в місяці липні 1927 р. працювало 7,000 робітників менше, ніж в 1923 р., хоч скільки імпортованої бавовни за дев'ять місяців в 1927 р. перевищала імпорт за цілий 1923 р.; в фабриках сірників число робітників зменшилось на 2,500, хоч продукція збільшилась на 20%.

В 1926 р. в залізнично-доріжній індустрії працювало 10% робітників менше, ніж в 1924 році, хоч транспортні операції значно збільшились в 1926 році.

В листопаді 1926 р. було зареєстровано поверх 200,000 безробітних, в жовтні 1927 р. 117,000, а в листопаді 1923 р. лише 41,000. Отже шалений зріст безробіття був наслідком раціоналізації.

Число безробітних було-б значно більше, коли-б ті, що позбавлені праці, не емігрували з Польщі в інші країни. Від 1923 р. до 1926 р. около 450,000 осіб виїхало за кордон, з чого 166,000 виїхало в поза європейські країни помімо того, що іміграція до Америки обмежена. Лише в однім 1926 р. емігрувало з Польщі 167,500 осіб, з того числа 68,704 емігрувало до Франції. Еміграція до Німеччини становить 25%.

Треба зазначити, що це не є сезонова еміграція, як колись селяни й частина робітників їхали в поближкі країни на коротко-тривалі роботи. Тепер емігрують з Польщі індустріальні робітники й селяни, які йдуть у світ за очі, щоб вирватись з “царства” Пилсудського.

Оце є наслідки раціоналізації в Польщі. Сотки тисяч робітників позбавлені праці й мусять утікати за кордон, або примирити з голоду. Такі самі менше-більше наслідки принесли раціоналізація господарства і в інших країнах. Під словом “раціоналізація” в капіталістичних країнах треба розуміти безробіття й нужду для робітничої маси, а збільшення зисків для капіталістів.

Д. Б.

ЧЕРГОВІ АРЕШТУВАННЯ.

Польська преса розписалася знову про нову “шигиунську аферу”, цим разом знову у Східній Галичині. Преса подає численні назвіски арештованих, а між ними інженера Володимира Чоловського з Чорткова і двоє учителів, Антона й Петра Гайовських.

В подробицях про арештування інженера Чоловського подають, що при його арештуванні в поїзді він мав викинути кризу вікно лачку-наперів, між якими знайшла поліція “компромітуючі” документи. В звязку з цією справою переведено численні ревізі в провінції й у Львові.” В Скалі арештовані: Петро і Микола Мартюк, Григорій Дзіск, Артем Гелетюк, Вол. Модий, Лев Прокопович і Стефа Букачевська.

Для текстильної індустрії, яка досягнула найкращого успіху в збільшенні продукції,

НАСЛІДКИ РАЦІОНАЛІЗАЦІЇ В ПОЛЬЩІ

Дуже часто доводиться нам читати в газетах та журналах як робітників, так і буржуазних про раціоналізацію господарства в ріжних країнах світа. Це означає збільшення й удешевлення продукції. Тільки раціоналізація переводиться не всюди однаково. Є країни, в яких фабрики мають подостатком капіталу й вони купують найновішого виробу коштовні машини, які заступають робітників і таким чином удешевляють продукцію. В інших країнах, наприклад, європейських, капіталу дуже коротко, тому там раціоналізацію переводиться іншим способом: продовжують години праці, зменшують заробітну платню, підгоняють робітників у праці з наймовірною шкорою й таким чином при тій самій машинерії збільшують й удешевляють продукцію. Така раціоналізація переводиться виключно коштом працюючих.

От таким то способом переведено раціоналізацію в Польщі. Від часу встановлення польської держави до початку 1924 року польська індустрія поступено розвивалась і скоро видувувала від воєнного знищення. Одним з найголовніших чинників, що сприяли видужанню індустрії в Польщі — було знецінення грошей. Знецінення грошей майже цілковито звільнювало індустрію від плачення податків, а також автоматично знижувало заробітну платню робітників.

Але зубожіле населення Польщі не могло купувати товарів, тому польські капіталісти мусіли вивозити свій вавар на світовий ринок. А там вони стрінулися з товарами ви-

що розвинених технічно західно-європейських держав, а горловно з товарами Німеччини, яка при допомозі американського капіталу (плану Доса) скоро відбудувала свою індустрію і продавала фабричні товари значно дешевше ніж Польща.

В наслідок конкуренції на світовому ринку в Польщі почалась затяжна криза, яка з кожним днем погіршувалась і наприкінці 1925 р. й на початку 1926 р. привела до катастрофічної економічної й політичної ситуації, що закінчилась фашистським переворотом маршала Пилсудського в місяці травні 1926 р. Цей період характеризується змаганням польської буржуазії удешевити кошти продукції, щоб мати змогу конкурувати з товарами заграничних фабрикантів.

З початком кризи починається шалена раціоналізація, але крайній техніці й більшим запасам капіталу в західно-європейських країнах польські фабриканти могли протиставити тільки дешеву робочу силу. Як найбільша видатність праці, за найнищу заробітну платню — це принцип, який буржуазія в Польщі переводила в життя з найбільшою жорстокістю.

В Польщі витрачено на раціоналізацію багато менше грошей, ніж в інших країнах. На доказ того може послужити статистика купленої за кордоном машинерії, яка представляється так: в 1924 році завезено 44,764 тон; в 1925 р. — 42,811 тон; в 1926 р. — 17,881 тон, тобто лише 40 процент того, що куплено 1924 р.

Для текстильної індустрії, яка досягнула найкращого успіху в збільшенні продукції,

ПРОЛЕТАРСЬКИЙ РУХ НА СХОДІ.

Боротьба трудящих в Китаю.

Ми сплинемо тут на трох загонах трудящого Сходу, — трудящих Китаю, Індії й Індонезії.

Робітничий рух в Китаю переживає тепер тяжкі, але героїчні дні. Зрада буржуазної і дрібно-буржуазної частини Кумінтану спричинила собою розпад цієї національно-революційної партії. Китайська буржуазія об'єдналася з поміщиками й спільним фронтом виступає проти пролетаріату і селянства.

На долю китайського пролетаріату, організованого китайською комуністичною партією й революційними трейд-юніями, дісталася історичне завдання оформити стихійне селянське повстання й перевести його з середовища анархічної форми в риниче класового руху. Цю величезну роботу провадити успішно, не зважаючи на жорстокий терор, на величезні жертви. Сотні тисяч китайських пролетарів, від проводом комуністичної партії, вийшли, як провідна засада, як революційний фермент у селянську стихію й тепер зміцнюють і керують класовою боротьбою багатомільйонних мас.

Зовнішні успіхи китайських південних мілітаристів не можуть заступити й затамувати зросту революційного руху. Найбільшу перешкоду зростаючій китайській революції усеїно. Цією перешкодою була недостатність чіткості у взаємних між революційним рухом пролетаріату, на чолі з китайською комуністичною партією й селянською аграрною революцією. Тепер обидва основні елементи китайської революції погоджені. Революція хвиля прибуває, і перед її зростом змагання мілітаристів, їхні чвари й погодження лише мізерні епізоди. Робітничий рух у Китаю, щільно зв'язаний з класовою боротьбою китайського селянства, з кожним днем стає чимдалі серйознішим чинником загальної ситуації в Китаю. Шлях китайської революції накреслений тепер виразно і для китайського пролетаріату й для його боротьби — цілком визначена.

Зріст пролетарського боротьби в Індії.

Другим великим центром пролетарського руху на Сході є Індія. Колонія англійською капіталу. Індія за останні два десятиліття пережила процес бурного економічного перетворення. Із сировинного і поживного ринку Індія за цей період перетворилася на країну промисловості, що швидко розвивається. Англійський капітал, під впливом неминучої діалектики свого розвитку наснадив в Індії промисловість і сприяв утворенню багатомільйонній армії пролетарів. Визиск праці в індійській промисловості можна прирівняти лише до визиску праці в сільському господарстві також у Індії.

Соціал-угодовець Том Шо, роблячи звіт про подорож міжнародної делегації текстильників до Індії, змушений визнати, що наприклад, зиск фабрикантів, підприємців особливо широко розвинений в Індії джутової промисловості, досягає 90% річних. На кожного із 300,000 робітників джутової промисловості фабриканти одержали по 1000 карбованців чистого зиску, тоді, як середня заробітна платня становила лише \$65 у рік. Ці цифри досить красномовні, щоб їх не потверджувати ще іншими доказами неймовірно високого темпа індійського робітничого руху.

Тому, коли ми читаємо повідомлення про вибухи страйкового руху в індійській промисловості, ми можемо лише дивуватися, що ці страйки не безперервні. Це так тому, що індійська буржуазія ще дуже впливає на настрої робітничих мас Індії. Для робітників Індії це його класова боротьба проти визискувача-промисловця поєднана з національною боротьбою проти англійського панування. І індійська буржуазія має тут засіб, щоб впливати на робітничий рух.

Безперечно, що протягом певного періоду національний рух в Індії розвиватиметься шляхом спільного опору англійському імперіалізму, буржуазній, робітничій і селянській. Але класові суперечності, вже виявляються досить виразно й переростають антиімперіалістичної боротьби в класову боротьбу трудящих проти визиску капіталу взагалі для Індії питання досить недалекого майбутнього.

Боротьба індонезького пролетаріату.

Говорячи про робітничий рух на Сході не можна поминути Індонезії. Саме тут у голландській Індії і, почасти, на Малайському півострові, що його експлуатують Англії, протягом останнього року розвинулися майже такі-ж героїчні епізоди класової боротьби, як ми спостерігали їх і спостерігаємо в Китаю. І в Індонезії ми можемо констатувати ті-ж істотні риси, що визначають поступовий хід робітничого руху на Сході взагалі. Боряться проти нестерпної колоніальної експлуатації, індонезійський пролетаріат, фабрично-заводський і сільсько-господарський, поєднує свою класову боротьбу з загальною національною боротьбою проти чужоземного імперіалізму. Але в наслідок цієї боротьби, в наслідок відбуків боїв, жертви несе майже виключно пролетаріат. Ми не можемо не згадати багатьох тисяч пролетарів Індонезії, що гинуть у голандських і англійських в'язницях, що загинули підчас торішнього повстання. Їхня пам'ять і їх страждання повинні стояти перед нами так само, як пам'ять і страждання ще численніших жертв класової бо-

ротьби в Китаю. Зі східних країн, вілних від колоніального визиску, треба відзначити східно імперіалістичну державу — Японію. Робітничий рух у цій країні розвивається так само і в таких формах, в яких він розвивався завжди в країнах, де над імперіалістичною буржуазією ще зберіглася феодальна надбудова державної влади. Цими особливостями державного ладу імперіалістичної Японії пояснюється характер японської урядової політики до робітничої класи. Вона дуже нагадує

політику російського царського уряду. Досить приглянутися до подробиць наскоку на японський робітничий рух, щоб побачити там знайомі нам риси доби царату. Але робітничий рух Японії поширюється й міцніє, бо він базується на швидкому зрості кадрів промислового пролетаріату, на прискоренні пролетаризації японського села й на впливі загального розвитку робітничого руху в усьому світі, що й перед японським пролетаріатом ставить огненні гасла Жовтня.

РОБІТНИЧЕ ПОЛОЖЕННЯ В АМЕРИЦІ.

В одній з європейських газет читаємо наступну статтю про положення робітників в Америці. Робітничі ситуація в сучасній Америці? Вона страшна! Дехто по-різному її з тою в 1921 р., коли мільони робітників кувались в чергах ("Soup-line") перед публічними їдальнями, уладженнями міських магистратів, в цілі віддання зупи раз в день. Тоді я не був в Америці і не можу рішити про подібне порівняння. Однак я є свідком того, що відбувається перед моїми очима сьогодні: сотні тисяч безробітних — тільки в самій Дітроїт — цілими днями і ночами товчуть своїми дражними ногами бруки, пошукуючи праці, але... роботи нема. По газетним звіткам (не капіталістичних, вони мовчать) такою є ситуація в цілій країні, "навілний перекур" в світі.

Як відомо, місто Дітроїт є центром автомобільної промисловості і осідком короля промисловості — Форда. Акурат рік минув від дня, коли Форд звільнив від третини робітників, ніби то на кількатисячній відпочинку, щобі сьогодні-завтра знов пошукати їх. А третина, що залишилася при роботі, два або три дні тиждень працювала з повними випонками в міжчасі.

Тимчасом була запроваджена в фабриці нова машинерія, призначена замінити велику частину людської праці, потрібної дотепер для масового виробу і зінтенсифікувати працю тих, що залишилися при працюванні, з роботи з них машин.

Був відуманий також новий тип самоходу, який новими удосконаленнями на ній після сподівань, приніс би нове золото в каси його творців. Пришов кінець довгому винуватковому примиренню — Форд почав наново приймаати робітників від певного часу, але на велику несподіванку для його старих робітників, він не прийняв усіх знових них, а заволодо-ловив — машинерія забрала місце другої половини.

У Форда починається з п'яти доларів і сягає восьмидоларового денного заробітку (догтовриває перебування при роботі відносно заробіток до 8 дол.). При новому приривті багато осіб втратили свої підвочки знову з 5 доларів. "Хто до-дождучися на повсякденний денний заробіток". — Так "добрий" Форд сказав своїм повернувшимся робітникам. Тому, що 2 до 3 тисячі шовцено винуватком перед кожною з двох його фабрик, просили о праю, а приймається загалом 60 до 100 осіб знових, і то навіть не завжди, він без страху може ризикувати, так кажучи. Табличку з написом: "Сьогодні робітників неприємні" ніколи не зникає з фабрикиного входу, але тому, що помію цього наймається декілька, в результаті робітники чекають в чергах, доки фабричний сигнал не повідомить, щобі денна зміна залишила свою працю.

Щобі бути першими в чергах, деякі робітники приходять ще звечора і сплять там на фабричному подвір'ї під голим небом, помію змової погоди. На той час і поліція має роботу: вона розганяє, бе, томе кімськими ногами "бридкий" наповн, щобі

управлянтний вуличний рух. Горі останнім в чергах! О 8-й год рано черги починають посуватися до бару, де є спеціальний урядовець, поперед котрого тисячі робітників шоденно переходять, щобі поглянути на його відомо кияку голову, або — як його досить пальців натискають машину по кожній людині. Розмова є зборозненою.

Так є сьогодні у Форда. То само відбувається на інших самоходних фабриках. А відомо, що сама самоходна промисловість дає заробіток сотням тисяч робітників у нашому місті.

Що є у Дітроїт, то само в більшешому обемі, відбувається й по цілій країні. Голодівка, холод і нужда гостять серед тисяч робітничих родин.

В той час, як уряд балакає про-розвиток — кільком мільонам робітників відмовляється в можливості заробити на прожиток. А це скільки мільонів є наявних на працю лише дивавло.

В той час, як скріпні американської капіталістичної класи тріскають від багатства, робітники і їх жінки з дітьми стоять перед очима журби й нужди. Безробітні надаремно пошукують праці. Ті, що не мають праці, є в страху втратити її. Капіталісти використовують ситуацію, як звичайно, щобі обнизити платню, ослабити робітничі організації і цілком погіршити робітничі умовини.

В наслідок кризи — тисячі фермерів банкрутують і переносяться до міст, пошукуючи праці у фабриках; багато робітників, що купили меблі, доми і самоходи на сплату, втрачати право власности куленого, якого вартість вони може виплатити напів, дві третини, або навіть три-чверти.

У фабриці, де я працюю, не приймають робітників старших понад 40 років, на це саме жалуються також робітники з інших міст. Такою є загальна ситуація в північній Америці.

В. М. (3647)
З єсперанської мови переклав А. К.

ГАЛИЦЬКІ ГАРАЗДИ.

Трохи легше жити стало, як за панщини бувало. В селаз зміцніє панства зграї Ходять курці й поліцаї. Трохи вже спустили міру, Бо не дурні зі спини шкірку, Трохи легше — ані гадки: Замість шкіри дурть податки.

Хоч не маєш грядки поля, Та за те є в тебе воля: Вільно кожному те зісти, Що не злі колоньсти.

Іван Крук.

ЛАТИНСЬКА АЗБУКА В ТУРЕЧЧИНІ.

Турецький президент Кемаль-паша запровадив у Туреччині латинську азбуку замість дотеперішньої арабської.

PROVINCIAL LIBRARY
DEСЯТИРІЧЧЯ ВСЕНАРОДНОЇ БІБЛІОТЕКИ УКРАЇНИ.

Цього року ВБУ (Всенародна Бібліотека України) відзначає десятиріччя свого існування. Всі найбільші бібліотеки світу утворилися впродовж цього десятиріччя і за такий довгий час, зростаючи поволі, вони мали змогу вирости в добре комплектовані і устатковані книгозбірні. Не таке судилося ВБУ.

Утворена за революції, як цілком нова бібліотека, зростаючи надзвичайно швидким темпом, ВБУ за ці 10 років свого існування (з них лише 5 — 6 припадають на роботу в нормальних спокійних умовах) зуміла на 4-годинні посісти своїми розмірами 5-6 місце серед бібліотек Союзу й дев'яте — в цілому світі.

Закодами радянського уряду, ВБУ останніми роками дістає все, що потрібно для її розвитку. Вона нині має 7 будинків з кубатурою в 140,000 кубічних метрів.

Фонди бібліотеки на сьогодні становлять 1,900,000 книжкових та журнальних одиниць, понад 1 міль. газет, 200 тисяч ріжних листівок. Загальний метраж бібліотеки — 30 кілометрів. Фонди ВБУ оцінюють в 3,300,000 карбованців. Шо року фонди бібліотеки зростають на 112-тисяч книжок і журналів, 120 тисяч номерів газет і 42 тис. листівок.

Останні роки в роботі ДБУ пройшли під знаком поширення читальних кадрів. Користуються скарбами бібліотеки всі, — починаючи з науковою працівника й кімначою студентом. За минулий рік у ВБУ зачитано 143,914 відвідувань і 422,007 годин читання.

Як наукова бібліотека нового типу, ВБУ розгорнула широку активну роботу з читачами. За минулий час було організовано великі виставки, серед них такі, як "виставка продукційних сил України" (4,000 книжок, мап, діаграм, десятки лекцій), виставка

"Наука на Україні за 10 років" то шо ВБУ бере участь і виступає на з'їздах та конференціях краєзнавчих, вивчення продукційних сил країни, — загалом бере участь в поставі й вивченні проблеми індустріалізації та розвитку продукційних сил У.С.Р.Р. і С.Р.С.Р., у поглибленні позитивних і негативних аспектів роботи. На сьогодні ВБУ об'єднала навколо себе десятки наукових бібліотек і бібліотечарів, зв'язалася з тисячами ріжних установ, організацій, товариств і окремих осіб, а також заснувала широку сітку своїх кореспондентів по всій Україні.

З ВБУ виріє своєрідний тип науково-дослідної бібліотеки, що сполучає в собі бібліотеку й широку науково-дослідну установу в галузі бібліотекознавства та бібліографії. Це, так би мовити, сполучення науково-дослідної роботи з самим виробництвом, де бібліотека з усіма своїми робочими процесами й функціями становить велику робочу лабораторію для спостережень, дослідів і висновків в галузі бібліотекознавства та бібліографії. Тим паче, що при ВБУ організовано спеціальну науково-дослідну комісію бібліотекознавства та бібліографії.

Зважаючи на великий брак кваліфікованих працівників з бібліотекознавства ВБУ поручає перед Наркомом клопотання організувати 1928-29 навчального року спеціальні бібліотечні двохрічні курси. Для своєї дальшої роботи бібліотека ставить собі низку завдань, калючущихся по відношенню до допомоги від Наркомосу. Це — добування основного книжкового ВБУ, упорядкування й закаталогоування всіх фондів бібліотеки, а головне — налагодити комплектування бібліотеки закордонною літературою.

ВБУ клопочеться також про придбання кількох бібліотек з закордонної України.

НОВІ ТЕАТРАЛЬНІ ПІДРУЧНИКИ!

Накладом Робітничо-Фармерського Видавничого Товариства недавно вийшли з друку й продаються найновіші театральні підручники, пристосовані до найменших сил наших робітничо-фармерських організацій.

Першою вийшла з друку і вже продается, дуже цікава й почваюча комедія на 5 дій французького письменника Ж. Мольєра, в перерібі М. Ірчана

СКУПАР Це одна з найкращих комедій в репертуарі всіх театрів світа. Перероблена вона спеціально для наших сил, що можна її виставляти скрізь. Всіх дієвих осіб 14, з того 4 жінки. Ціна одного примірника 35 центів. Або 5 примірників за \$1.00.

Другою шовно вийшла з друку й уже продается, дуже цікава п'єса на 4 дій Є. І. Лисового

НАЙМИТ П'єса із селянського життя на Україні перед і в часі революції. В п'єсі беруть участь 12 осіб. До вистави дуже легко надається. Змістом дуже добра і почваюча. Ціна одного примірника 25 центів. Або 10 примірників за \$1.50.

Краще замовляти зразу 10 примірників за \$1.50, чим переписувати ролю.

Третя, що також вже закінчена друком і можна замовляти, є п'єса на 3 дій В. Забай-Товстосона

НА ПЕРЕЛАЗІ В п'єсі грає лише 8 осіб і надається вона до найменших сил. Цікава вона своїм змістом та ще й тим, що ціла гра відбувається без зміни сценарію. Ціна одного примірника 25 центів. Або 10 примірників за \$1.50.

Четверта, дуже легка до постановки і надзвичайно смішна комедія на 3 дій Коппін-Лисенко

ЧІЯ ДИТИНА Всіх дієвих осіб 6, з того тільки 2 жінки. Так що комедія, як і всі вище згадані п'єси, можна грати на найменших сценах. Ціна одного примірника 25 центів. Або 6 примірників за \$1.00.

Ми радимо всім нашим організаціям, замисль витрачувати час на переписування ролей, замовляти повний комплект примірників, що вийде значно дешевше, як переписування ролей і в бібліотеці на стало залишатися примірники.

Замовлення разом з належністю танк зараз засилайте на адресу:

UKRAINIAN LABOR NEWS
Cor. Pritchard & McGregor Sts., — — — Winnipeg, Man.

ОБ'ЄДКА ОРГАНІЗАТОРА ТУРФ-ДІМ В ПРОВ. САСКЕЧЕВАН.

Подіємо до відома всім українським фермерам та робітникам в провінції Саскечеван, що Провком ТУРФ-Дім вислав з Саскету свого організатора т. П. Кифорука на об'їздку в провінції Саскечеван.

Виславши організатора, Провком ТУРФ-Дім хоче допомогти фермерам організуватися й зміцнити свої сили, бо тільки в організації запораки кращого майбутнього. Уож ми клачемо товаришів фермерів і робітників тих місцевостей, де є вже наші відділи, як і тих, де немає ще відділів наших організації, дати нашому організаторові всю можливу допомогу в його корисній для фермерів праці: скласти на призначений час мітинги, розповсюдити оголошення і агітувати людей, щоб приходили громадою на ці мітинги. Так само просимо дати нашому організаторові матеріальну підтримку й допомогти йому переїхати з одної місцевости в другу.

Тут подіємо спис місцевостей, які відвідає наш організатор т. Петро Кифорука.

- Вростон, Саск. — в понеділок, 25. червня, в годині 7.30 вечером.
- Фортон, Саск. — у вівторок, 26. червня, в годині 7.30 вечером.
- Мелвін, Саск. — в середу, 27. червня, в годині 8. вечером.
- Рідвайн, Саск. — в четвер, 28. червня, в годині 8. вечером.
- Бінфет, Саск. — в суботу, 30. червня, в і неділю, 1. липня, в годині 8. вечером.
- Рідвайн, Саск. — у вівторок, 3. липня, в годині 8. вечером.
- Мус Джо, Саск. — в Укр. Роб. Домі, в середу і четвер, 4 і 5. липня, в годині 8. вечером.
- Вуд Мантейн, Саск. — в суботу і неділю, 7 і 8. липня, в годині 7. вечером і 1. по паузді (в неділю).
- Свіфт Корент, Саск. — в Укр. Роб. Домі, у вівторок, середу і четвер, 10, 11 і 12. липня, в годині 8. вечером.
- Саскетук, Саск. — в Укр. Роб. Домі, в неділю, 15. липня, в годині 8. вечером.

Щобі знати, де відбуватимуться візди, слідзі за оголошеннями на місцях.

В тих місцевостях, де немає ще наших відділів, ми клачемо читачів наших прес, подати про призначення й скласти масові візди, а ним багаті, товариші, допоможете робітничо-фармерській справі.

За всяку допомогу ми агори складемо ширю подяку.

За Провком ТУРФ-Дім: М. Рогоман, С. Юрчук, голова, секретар.

РОБІТНИКИ, РОБІТНИЦІ І ФАРМЕРИ

Передплачуйте, читайте й ширіть найбільше науковий змістом і найкраще ілюстрований в цілій Америці культурно-освітній місячник

"НОВИЙ СВІТ".

"Новий Світ" — культурно-освітній ілюстрований місячник складається з таких розділів: поезія і оповідання; наука і поступ; культура і освіта; життя і здоров'я; дещо про Канаду; рикордність; радіощ і мудрощ, то-що.

Місячний проповіді — В. Ост-вадька (монізм — це світогляд) і короткі спогади та історично-економічний огляд Канади друкуються в кожнім числі до кінця 1928 р.

Річна передплата \$1.00. Кожний передплатник дістає 12 номерів в рік. Разом около 384 сторін друку з численними ілюстраціям.

Місячник "Новий Світ" — це учитель, порадник і лікар працюючих. Заохочуйте другий і разом посилайте передплату на адресу:

NOWYJ SWIT
Box 1092,
Montreal, Canada.

Працюючи в літі, не забувайте про свою пресу. Коли Ви нічого не зробили для неї в місяці травні, то зробіть зараз. Постарайтесь, щоб Ваша травнева ліста була заповнена.

ДЖЕК ЛОНДОН.

ЛЮБОВ ДО ЖИТТЯ

(Продовження.)

Якийсь хроніт зачувся позад його, чи то заспанний віддих, чи кашель. Дуже помалу, незвичайно слабим та задеревілим почувавшись, він перекинувся на другий бік. Нічого не вгледівши ні-похвати, він очікував терпяче. Знов щось захропало й закашляло і в прогалині поміж зубунами скель він побачив сіру вовчу голову. Гострі вуха вовчі не стояли стрімко, як він бачив у інших вовків; очі гноїлись та займали кров'ю, похнюплена голова безпорадно хиталася. Тварина все кліпала очима проти сонця, і скимдалася на хвору. Коли він глянув на вовка, той знов захропів та закашляв.

"Це, принаймі, дійсно", подумав чоловік і повернувся так, щоб бачити дійсний світ, маревами заступаний від його. Але море так само блищало на віддалі і корабель добре було видно. Може зрештою це й була дійсність? Заплющив надовго очі, зірнував і тоді все зрозумів. Він простував від сходу на північ, геть від межиріччя Дізі і до долини Капермайн-річки. Ця широка, лінійна річка й

була Капермайн. Це блискуче море було Арктичний океан. Корабель був китолов, що надто відбився на схід від гирла Мекензі й закинув котвицю в затоці Коронейшн. Згадав він мапу Годсонової Компанії, що бачив колись, і все для його зробилось зрозуміле й ясне.

Він сів і обернув увагу до своїх ближніх справ. Пасма з ковдр геть подерлася, а ноги його позбиналися на поточених шматки сирого м'яса. Укривавів уже не було. Рушниця й ніж обоє десь пропали. Забув десь і свого капелюха з сірниками за шдшнівою; але ті сірники, що він зховав на грудях у кісеті та в намащеному папері, були цілі й сухі. Він глянув на годинника. Годинник показував одинадцять і це працював. Значить він раз-у-раз його закручував.

Тепер був спокійний та при розумі. Не вважавши на надмірну кваліть, він не почував болю й голодний не був. Згадка про їжу навіть не була йому приємна і щод він не починав, усе те робив під проводом самого розуму. Порозмотувавши свої обвязки коло колін, він обгорнув ними ноги. Бляшаний казанок якийсь зацілів у його, і йому заманулось напийтись трохи гарячої води, перш ніж вирушити далі. Він передбачав, що мандрівка до корабля буде страшна.

Рухи в його були повільні. Він хитався, наче грещ його вдарив. А коли нахилився, щоб набрати сухого моху, то почув, що не

зведеться. Разів із кілька він намагався це зробити, і, нарешті, покинувши марні силкування; поліз рачки. Випадком він підповз до хворого вовка. Звірина неохоче отупилась йому з дороги, облизуючи свою пащечку безсилим язиком. Чоловік зауважив, що язик у вовка не мав звичайного здорового червоного кольору. Він був жовто-бурий і наче окритий густию, напів-засохлою слизотою.

Випивши куволь гарячої води, чоловік почув, що здужатиме підвестися і навіть іти так добре, як тільки може йти смертельно хвора людина. Мало не що-хвилини мусів він перепочувати. Хода його була слабка й непевна, точнісінько як у того вовка, що волился за ним; і цієї ночі, коли темрява оповила блискуче море, він знав, що зблизвився до моря не більше як на чотири милі.

Уночі він чув, як кашляв хворий вовк та ще й коли-не-коли мукали малі карибу. Скрізь навкрути було життя, живе, повне сили й здоров'я; і він знав, що хворий вовк тягнеться слідом за хворою людиною в тій налі, що людина вмер перша. Уранці, розплющивши очі, він почув на собі пильний, голодний погляд вовчий. Вовк стояв скороблений, підгорнувши хвоста, наче нещасний приголошений собака. Він трусився під холодним ранішим вітром і безнадійно вищирив зуби, коли чоловік озвався до його не голодом, а якимсь хрипким шепотом.

Сонце світило ясно й цілий ранок чоловік ішов і падав, і знов ішов до корабля на блискучому морі. Година була розкішна. Це було коротке індійське літо далекого півночі. Воно могло тривати з тиждень, а могло й завтра чи післязавтра скінчитись.

Після полудня він натрапив на чийсь слід. Це був слід якоїсь іншої людини, що не йшла, але теж лізла на всіх чотирьох. Він погадав, що то міг бути й Біл, але думав якось неуважно й байдуке. В йому не було цікавості. І справді почуття й переживання вже покинули його. Не почував більше болю. Шлунок у його та нерви мов би спали. Тільки життя, що ще якось жевріло в йому, штовхало його вперед. Був тяжко перемучений, але вмирати не хотів. І саме через те в він могові глибоко й пічкурив, пив гарячу воду й гостро відчував хворого вовка.

Він пішов слідами того другого, що теж плазував, і швидко дійшов до їх кінця: трохи свіжо-пообгризуваних кісток на просялючому могові, потолоченому вовчими лапами. Була там і пожолоблена торбинка з лосиної шкури, така сама, як і в його, але роздerta гострими зубами. Він її підняв, хоч була й тяжка як на його ослаблі пальці. Біл волочив її аж до останку. Ха! Оце б погузувати з Біла.

(Далі буде.)

В МОЛОДІ НАШЕ МАЙБУТНЄ!

Не забудьте передплатити для своїх дітей місячний журнал

"СВІТ МОЛОДІ"

що виходить у Вінніпегу і друкує приступні для молоді статті, вір

ГОЛОСИ НАШИХ ЧИТАЧІВ.

3 ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ.

Форт Вільям, Онт.

Відділ ТУРФДМ.

Відділ числить 54 членів, які відбувають свої збори кожного місяця, а в разі потреби зарод скликає спеціальні або надзвичайні збори. Засідання заряд відбуваються по тижнях. Коли влітку від уяви умовини, серед яких влітку проводять свою працю, не маючи власного дому, а тільки рентує маленьку кімнату, в якій приміщують всі робітничі організації, то треба признати, що товариші показали інтересність та завзятість до організації праці.

Правила, не всі члени заслуговують на таке призначення. Деякі час від часу "хорють", мабуть тому, що саме тепер їм треба дуже потрібні. Деякі знов просто байдужі до організаційних обов'язків. Врешті, — це значна меншість, що не може виконувати і стати корисною для своєї організації, чого їй від широго серця бажаємо.

Щоб краще повести культурно-освітню працю, яка є кожним роком все більше розгортається, а також беручи під увагу величезний армі робітничих організацій, що не мають де виконати ці свої обов'язки, відділ ТУРФДМ приступив до будови Українського Робітничого Дому, який дасть приміщення всім нашим організаціям і стане культурним осередком робітництва у Форт Вільям і околиці.

Відділ Жінкесей.

Цей відділ числить 38 добровільних членів і працює щодня на освітньо-організаційному полі спільно з відділом ТУРФДМ. Свої загальні збори відбуває раз в місяць, засідання заряд відбуваються по два тижні.

Відділ Секції Молоді.

Ця молоденька організація розвивається повільно але правильно. Членство її також зростає. Відділ поділено на два підвідділи, які відбувають свої збори раз в місяць, а кожний підвідділ окремо — що другої неділі від 10 години рано. По кожних зборів відбуваються спільні читання, а час від часу інструктор дає доступні лекції, після яких наслідують дискусії. При підвідділах засновано різні пікомітети. Є також і недовідділ. На освітньо-організаційному полі відділ Секції Молоді зробив гарний поступ.

Мандолинова оркестра.

При відділі Секції Молоді є дві мандолинові оркестри, які начисляють 33 учнів. Старша група спричинила найбільше до співпраці з відділами ТУРФДМ і Жінкесей, за що їй належить щира товариська подяка. Виріши, що вона спричинить також багато до будови Українського Робітничого Дому. Молодша група приготувалася до виступу в новий Укр. Роб. Дом.

Діточка Школа.

До школи вчає 70 учнів, поділені на 5 класів. Школа розвивається гарно. Родичі школярів повинні виконувати точно свої обов'язки згідно місячних вкладок, не затягувати їх по 3-4 місяці. На ці найбільше терпить школа.

Освітня праця.

Хоч як прикро приходилося з розподілом днів, яких бракувало через скупе приміщення, проте освітня пра-

цівий увазі перевести на устами наших делегатів, а раз так, то чому не виконують своїх рішень? Робітничо-фермерська преса як раз тепер потребує фінансової допомоги. Треба належно поперти її, ставши передатником (нею) одного з членів чи журналістів в дані часи пресового фонду. Будемо сподіватися своїх завдань.

До членів і членкинь робітничих організацій у Форт Вільям кличуть: Товариші в товаришні!

Перед нами до виконання є важкий обов'язок — будова Українського Робітничого Дому! Виконаймо-ж його совісно, щоб будова Укр. Роб. Дому у Форт Вільям була закінчена до 1 жовтня ц. р. Робкор.

УРОЧИСТЕ ЗАКІНЧЕННЯ ТЕАТРАЛЬНОГО СЕЗОНУ.

Торонто, Онт.

Дуже різко коли можна побачити допис на сторінках "У.Р.В." про працю торонтоського відділу ТУРФДМ. Деякі товариші готові подумати, що ми в Торонто або нічого не робимо, або не вміємо писати й тому не інформую ширший загальний робітничий і фермерський Канади про нашу працю.

Отже, коли не пишеться, то мусить бути причина, бо вчені люди доказали, що нічого нема без причини. Але ні одні з повислого не відповідає дійсності. Причина заключається ось в чому: деякі ставляться до цього байдужо, уважають за безпорадні, інші знов зайняті шпичі час працюю в організації й не мають часу писати.

Коли говорити про працю нашого відділу на мистецькому полі, то можемо сміло сказати, що Торонто зробило мистецьким центром для українського робітництва на сході.

Тепер скажу деши, як ми закінчили наш театральний сезон. В неділю, 10 червня устроено в Укр. Роб. Домі величавий концерт. Від отворення У.Р.Д. в Торонто відбувалася в нім концерт кожнієї неділі, але відміни від цього останнього, бо не всі мистецькі сили брали в них одночасно участь. Часом більшу частину програм виконували хор, іншими разом хоріві пієси зовсім не було, а запровадив програму мандолинові оркестри; були зовсім часи, що ані хору, ані оркестри не було, а були лише солі, дуети, терцети та українські народні танці.

Непріятною подією зміни виконавців і кожну точку зору, бо це забрало багато місця. Скажу лише кілька слів про нашу програму. Вона була дуже цікава. Хоч це вже літо й дописується тепер, то сяду Укр. Роб. Дому була заповнена по березі, як і попередніх концертів.

Перед останньою точкою програми тов. І. Стефанійчук зобразив слово й говорив про театральну працю відділу на протяжці цього сезону. Треба сказати, що за минулий кілька місяців зроблено стільки, як за всі попередні роки разом узяті. Відіграно 24 представлень і 29 концертів. Хоч відіграно й кілька комедій, але виставлено й рожеві драми, як "Гайдамаки", "Баталіон мертвих" і ині, які вимагали великого труду й приби-рости для постановки.

Цими виставами ми здобули собі велику симпатію й популярність між українським робітництвом. Про нашу культурно-освітню працю також доводилося народи інших національностей. Мандолинова оркестра дала один концерт в радіо, що дуже сприяло розповсюдженню нашої організації. Різні гасети подавали гарні рецензії про наш радіо-концерт. Чимало запрошень деталі, щоб наша оркестра ще колись заргала в радіо.

Прикладом представлень і концертів в минулому сезоні було \$1,152.75. Це досить поважна сума грошей. Самі цифри говорять, що тут було додому немало праці. Щоб так суму грошей зібрати, то треба доложити багато праці.

Тов. Стефанійчук в імени відділу ТУРФДМ подякував драмспігурткам, мандолиновій оркестрі, танцюристам і танцюристкам, диригентам співу й музики та всім тим, що співпрацювали чимнебудь в мистецькій роботі, за їх ширю працю. Також подякував всім тим, що приходили на нашу підприємства й таким чином допомагали організації матеріально. Промову безкінця присутні час від часу переривали гучними оплесками.

По скінченню концерту учасники мистецтва зійшли в довшіє салю, де була приготована перекуска й чай. За двома довшими столами засіла наша працююча молодь, як також і старші й гарно забавлялись. Забавлялись і тішилися успіхами своєї праці в минулому сезоні.

Від себе я бажав нашим ширим працівникам веселого літа й вірою, що вони всі, як одне, повернуть в осені до праці в Укр. Роб. Домі й будуть працювати в наступному сезоні ще з більшим завзяттям, як в минулому.

І Унгурян.

ВІДЧИТ ПАНА СВИСТУНА.

Престон, Онт.

В пошукуванні за роботою, прийшла я до Престона, Онт., і здивалася тут з деякими українськими робітниками. Починаю розпитувати, як їм житиється в якійсь справі на роботу? "Не маємо тепер часу говорити, бо вдемо на м'ясо вчора", відповідала вона. "Що за віче, і хто буде говорити?" питаю я. "А хіба тобі не відома, що до нас прийшла пан Свистун з Вінніпегу й будувати про самостійну Україну?" "Так, так, чув я про того визволителя українського народу з під більшовиків. От і я краще піду з ва-

ми та послужу, що то за Україну він буде", зауважила я.

Приходимо до салю, сія я на хресто й пригладжу бесідникові, який сидів коло стола та залюскував шось на кську наперу.

Згодом встав він на ноги і починяє такими словами: "Панове громадяни". От, думаю собі, знайшов пана. Бо по правді, панів ніхто так не було; було кільканадцять чорноробів, таких самих нещасливців як і я. Мене дуже той титул пана різко по печинах, бо знаю, що я не пан. Думаю, що й на других чорноробів зробило таке саме враження, бо послухали до слів, коли почули те "панове".

Далше він починає говорити про поневоленій українській наріч. Згадав побіжно про Польщу, Чехо-Словаччину й зупинився на Московщині. Почав гатити більшовиків зі всіх боків. Ой, всипав же він їм, всипав. Не знаю, як ті більшовики можуть відержати атак пана Свистуна? Вони мабуть нічого й не знають, що тут в Канаді деякі пани Українці (Свистун та й ще кілька) беруться повалити їхню владу.

Він говорив, як більшовики розстрілюють людей (певно таких, як він) тільки за те, що вони хочуть незалежної України. "Ми повинні — каже він — заслати протест до британського уряду в Ліги Націй, щоб вони вималювали в нас справу й вкрутили голову більшовицькій зарзай раз на все".

Говорив ще про якихсь "українських самостійників" в Канаді, але я ніяк не міг второпати, що то за організації. Мабуть Свистун та його одноподумі хочуть будувати в Канаді якусь самостійну українську державу. Канадійський уряд турбується все більшовицьким, певно, нічого й не знає про заміри українських патріотів. Побачите, як ми не будемо ще свідками української незалежної республіки десь у Піс Ривер дистрикті. Наші патріоти на всьо адати.

Хоч це скликається на провокацію, але може бути певні, що канадійський уряд не пошкодить їм в їхній роботі, напавки, він сприне їм, бо вони ведуть протидержавну роботу. Виж пригадаєте собі, коли пан Григорій приїхав сюди з Європи, то він від першого дня його приїзду почав виступати з публічними промовами. Ану, хай би це зробив якийсь більшовик, то його зараз депортували-б. Але він проповідує ту саму ідею, що й пан Свистун, тому й уряд дивиться кривь пальцями.

Та я не дивуюсь Свистуну, бо він, мабуть, виконує певну місію, але дивно є, що це знаходяться робітники, які відуть слухати його протидержавної пропаганди. Ще є деякі, що не тільки слухають, але й вірять в ширість його слів. В тімто якраз і криється шкідливість роботи пана Свистуна, що робітники не розуміють, кому він служить.

Присутній.

ЖЕРТВИ НА БУДОВУ У.Р.Д.

Венувер, Б. К.

В місяці травні ц. р. наспіли жертви з таких місцевостей:

Павел Ривер, Б. К. — по \$5.00; К. Воєвода, І. Голдик, В. Іванюк, Н. Шевчинин, М. Герус, І. Феняк, П. Кравчинин, С. Когут \$3.00; по \$2.00: К. Давидович, І. Ткачук, І. Вонк, П. Мельник; І. Войцешко \$1.50; по \$1.00: М. Головачук, І. Кутач, П. Войчинин, Н. Галига; К. Гулевич 50 ц. Разом \$52.00.

Юбов, Б. К. — по \$5.00: П. Рубін, Ф. Лузік; Д. Хомак \$3.00. Разом \$13.00.

Порт Елзе, Б. К. — І. Марія Зубік \$5.00.

Ейюкс, Б. К. — по \$2.00: М. Іваніха і Г. Шмит. Разом \$4.00.

Свої попередні декларації вже вивірнали: В. Сопко \$40.00; Ф. Фернич \$25.00.

Всім колекторам і жертводавцям складаємо товариську подяку.

За Буком:

А. Вільсон, секр.

ПОДЯКИ ГОЛОВНОМУ ЗАРЯДОВІ Р.З.Т.

Веленд, Онт.

"Цєю дорогою складало ширю товариську подяку Головному Зарядові Р.З.Т. за виплачення мені допомоги в сумі \$36.75 за час моєї невідповідності до праці. Як також складало ширю подяку опікунам хорів і тим товаришкам, що приходили відвідувати мене в часі слабости.

Тепер звертаю до всіх робітників і робітниць, які ще не є членами так корисної для нас організації Р.З.Т., щоб вступали до неї негайно, бо ніхто не знає, що з ними може статися завтра. Отже, щоб забезпечити себе, треба як найкраще стати членами Р.З.Т., а не відкладати на пізніше.

Робітники і робітницях! Читайте також робітничу пресу, котра отворить вам очі, ви пізнаєте, хто ви є, в чім саме мабуть і до чого організовані робітники працюють собі шпях.

Хай же і розвивається Р.З.Т.! Хай же робітничі преса!

Марта Шудло.

ВЕЛИЧАВИЙ ПІКНІК.

Веленд, Онт.

Робітники і робітницях! Проведіть неділю на свіжому повітрі за містом, серед природи. На пікніку будуть смачні старокраєві й тугешні теплі перекуски, холодні напички і всякого рода несподіванки. Використайте вільний час на відпочинку серед своїх знайомих.

Пікніковий Комітет.

МЕДИСІН ГЕТ, АЛТА.

Веленд, Онт.

Відділ ТУРФДМ у Медисін Гет, Алта, влаштує в неділю, 1. липня 1928 року, на старій місці там де минулого року

ВЕЛИЧАВИЙ ПІКНІК.

Робітники і робітницях! Проведіть неділю на свіжому повітрі за містом, серед природи. На пікніку будуть смачні старокраєві й тугешні теплі перекуски, холодні напички і всякого рода несподіванки. Використайте вільний час на відпочинку серед своїх знайомих.

Пікніковий Комітет.

ТИМІНС, ОНТ.

Веленд, Онт.

З нагоди другого окружного з'їзду ТУРФДМ у Тимінс, Онт., Окружний Комітет устроє в неділю, 1. липня, на пікніковій власній площі

ВЕЛИЧАВИЙ ПІКНІК.

Робітники, це перший раз в цьому округі устроєється такий пікнік. Тому приходіть численно. Програма багата. Музика добріша. Смачні перекуски, холодні напички. Також буде перетягання шпуром. З одної сторони товариші з Кірланд Лейк, з другої тімніські.

В разі непогоди, пікнік відбувається 2. липня. Початок в год. 10. рано.

Окружком.

УВАГА, СТ. БОНІФЕРС І ОКОЛИЦЯ!

Веленд, Онт.

Відділ Робітничого Запозитового Товариства в Сейнт Боніферс, Ман., устроє в неділю, 24. червня, на футбольній площі, напроти млина

ВЕЛИЧАВИЙ ПІКНІК.

На пікніку буде пригатована добріша музика для танцюристів, які зможуть забавитися на добрій підлозі. Крім того, будуть перегоди, вигравки, холодні напички, смачні перекуски і т. ін. Також рішено на пікніку приймати нових членів до Р.З.Т. Отже нових членів радо вітаємо.

Заряд.

ВЕЛИЧАВИЙ ПІКНІК.

Веленд, Онт.

Робітники і робітницях! Проведіть неділю на свіжому повітрі за містом, серед природи. На пікніку будуть смачні старокраєві й тугешні теплі перекуски, холодні напички і всякого рода несподіванки. Використайте вільний час на відпочинку серед своїх знайомих.

Пікніковий Комітет.

ВЕЛИЧАВИЙ ПІКНІК.

Веленд, Онт.

Оцим повідомляємо всіх інтересованих про зміну адреси відділу ТУРФДМ, в Ріксавей, Саск. Тепер всі кореспонденції до відділу ТУРФДМ просимо слати на адресу:

U.L.F.T. Ass'n
1940 Atkinsons Str.
Regina, Sask.

ВСІ НА ЦІКАВИЙ ПІКНІК!

ВІДІЛ ТОВ. УКР. РОБ.-ФАРМ. ДІМ У ВІННІПЕГУ

владштує

В НЕДІЛЮ, 24. ЧЕРВНЯ 1928 РОКУ

НА ФАРМІ РОБІТНИЧОГО ЗАПОМОГОВОГО ТОВАРИСТВА

ВЕЛИКИЙ

ПІКНІК

Робітники і робітницях! Проведіть неділю на свіжому повітрі, далше за містом, серед природи. На пікніку будуть смачні старокраєві й тугешні теплі перекуски, холодні напички, всієї несподіванки, а до всього того пригратиме добріша музика.

СПОРТОВА ПРОГРАМА НА ПІКНІКУ.

1. Учні Вишого Освітнього Курсу.

а) Біг маратонський; б) біг скорий; в) біг стафетовий; г) скоки: в даль з розбігом і в даль з місця, теж скок агору.

2. Загальні точні:

а) Перетягання шпуром поміж Вінніпегом і учнями Вишого Освітнього Курсу; б) ланани когут (гра для товаришок); в) погоня за обарьками; г) запалювання папіросів; г) ходження по між флешками.

ПЕРЕМОЖЦІ В СПОРТОВИХ ГРАХ ОДЕРЖАТЬ ГАРНІ НАГОРОДИ

Пікніковий комітет зробив угоду з Електричною компанією і в неділю, починаючи від 1-шої години по полудні, кожної пів години, відігратимуть спеціальні "стріткарі" з напиком "Kildonan" від МекФліна вулиці прямо на наш пікнік. Слати на ці "стріткарі" можна скрізь по дорозі. Ці самі "стріткарі" будуть забирати людей з пікніку від 6-ої до 8-ої години ввечері і будуть їхати без пересадки аж до МекФліна вулиці.

ВИКОРИСТАЙТЕ ВІЛЬНИЙ ЧАС НА ВІДПОЧИНКУ СЕРЕД ПРИРОДИ І СВОЇХ ЗНАЙОМИХ!

ПРИХОДІТЬ ВСІ НА ПІКНІК І КЛИЧТЕ ДРУГИХ!

ВЕЛИЧАВИЙ ПІКНІК ПРОВКОМУ!

СТАРАННЯМ ОНТЕРІЯСЬКОГО ПРОВКОМУ ТУРФДМ

владштується

В НЕДІЛЮ І ПОНЕДІЛОК, 1. І 2. ЛИПНЯ 1928 РОКУ

В ТОРОЛД, ОНТ.

Пікнік відбувається на четвертій і пів "стапі", як ідеться стріт-карою з Торолд до Веленд. Місцевице, де буде відбуватися пікнік, дуже гарна. В цім пікніку будуть участь салюдоки відділу ТУРФДМ: Торонто, Гемітон, Сейнт Кетерінс, Веленд, Порт Колборн, Торолд і Ошава. На пікніку будуть різні гри, забави, а також смачні перекуски та зимні напички. Також будуть танці. До танців буде приграто добріша музика.

В неділю ввечері торонтоський хор дасть гарний концерт, в Торолд в Укр. Роб. Домі.

Товариші й Товаришки, приходіть всі на цей пікнік, де на свіжому повітрі між зеленими деревами проведемо ці два дні вчора одна річка. Такі пікніки мають велику вагу для нас, бо це нас спорядило ще більше, та солідарише до спільної праці для добра працюючої класи. Також, такі колективні пікніки не відбуваються з часта. Памятайте день першого липня і приходіть всі на пікнік.

До побачення на пікніку.

ПІКНІКОВИЙ КОМІТЕТ.

КІЧЕНЕР-ВАТЕРЛО, ОНТ.

Старанням робітничих організацій ТУРФДМ Ж.С. і Р.З.Т. у Кіченер-Ватерло, Онт., устроєється в понеділок, 2. липня 1928 р., в Бриджпорт (Riverside Park) перший раз у цій сезони

ВЕЛИЧАВИЙ ПІКНІК.

Запрошуємо всіх робітників і робітниць місцевостей: Кіченер, Ватерло, Гвельф, Престон, Галт, Бренфорд і околиці прибути на цей пікнік і разом весело забавитися на свіжому повітрі. На пікніку будуть смачні старокраєві й тугешні теплі перекуски, холодні напички і всякого рода несподіванки. Використайте вільний час на відпочинку серед своїх знайомих.

Пікніковий Комітет.

ІСТ КИЛДОНАН, МАН.

Старанням відділу Р.З.Т. в Іст Килдонан, в неділю, 24. червня 1928 р., на площі "Морс плейс" (Morse Place) відбувається

ВЕЛИЧАВИЙ ПІКНІК.

Робітники і робітницях! Ізмов всі на пікнік, на свіжому повітрі, відпочинку після важкої праці серед природи. На пікніку будуть смачні і теплі перекуски, холодні напички, спорти і різні несподіванки. Також буде приграто добріша музика. Для танцюристів є відпівана підлога. Використайте вільний час і відпочиньте на свіжому повітрі в лісі.

Кого їхати? — Беріть стріт-кару "Морс плейс", заплатіть 5 ц. і їдте аж до кінця, де обертає кара. А там товариші покажуть вам площу.

Підій всі на пікнік і кличте друзів! В разі непогоди пікнік відбувається в Укр. Роб. Домі.

Повідомимо всіх інтересованих, що я перенесла свою музичну студію з 629 Манітоба Евіню на 747 Причард Евіню і далі додаю декіль гри на п'яні і теорії музики.

М. Кекшініна.

ПРУДГОМ, САСК.

Старанням відділу ТУРФДМ в Прудгом, Саск., влаштується в неділю, 1. липня 1928 р., на фармі біля будинку товариства

ВЕЛИЧАВИЙ ПІКНІК.

На пікніку будуть різні розіграйки, вартісних річей і багато несподіванок. Програма багата, тому приходіть всі.

В разі непогоди пікнік відбувається в неділю, 8. липня 1928 року.

Комітет пікніку.

ЗМІНА АДРЕСИ.

Оцим повідомляємо всіх інтересованих про зміну адреси відділу ТУРФДМ, в Ріксавей, Саск. Тепер всі кореспонденції до відділу ТУРФДМ просимо слати на адресу:

U.L.F.T. Ass'n
1940 Atkinsons Str.
Regina, Sask.

ПРИХОДІТЬ ДИВИТИСЯ НА ФІЛЬМУ "ТАРАС ШЕВЧЕНКО"!

В ДІ ПЕС, МАН. — Фільма буде показана в Укр. Роб. Домі: в п'ятницю і понеділок, 29. червня і 2. липня перша частина, а в суботу і вівторок, 30. червня і 3. липня друга частина. Ціни тикетів: для дорослих 50 центів, а для дітей 25 центів. Початок в годині 8.15 ввечері.

В ДАВФІН, МАН. — Фільма буде показана в Гей Театрі при головної вулиці в четвер, 5. липня. Ціни тикетів: для дорослих 75 ц., а для дітей 25 ц. Початок точно в годині 7-ї ввечері.

В КЕМСЕК, САСК. — Фільма буде показана в "Одфеловс Гаа" в суботу, 7. липня. Ціни тикетів: для дорослих 75 ц., а для дітей 25 ц. Початок точно в годині 8. ввечері.

В КАНОРА, САСК. — Фільма буде показана в Роял Театрі: у вівторок, 10. липня обі частини, і в середу, 11. липня обі частини. Ціни тикетів: для дорослих 75 ц., а для дітей 25 ц. Початок точно в годині 7. ввечері.

В ЙОРКТОН, САСК. — Фільма буде показана в Міській Саалі: в четвер, 12. липня перша частина, а в п'ятницю, 13. липня друга частина. Ціни тикетів: для дорослих 50 ц., а для дітей 25 ц. Початок точно в годині 8.15 ввечері.

В САСКАТУН, САСК. — Фільма буде показана в Українським Робітничим Домі: в понеділок і середу, 16. і 18. липня перша частина, а у вівторок і четвер, 17. і 19. липня друга частина. Ціни тикетів: для дорослих 50 ц., а для дітей 25 ц. Початок точно в годині 8.15 ввечері.

В МУС ДЖО, САСК. — Фільма буде показана в Українським Робітничим Домі: в п'ятницю, 20. липня перша частина, а в суботу, 21. липня друга частина. Ціни тикетів: для дорослих 35 ц., а для дітей 10 ц. Початок точно в годині 8.15 ввечері.

В РІДЖАЙНА, САСК. — Фільма буде показана в Роз Театрі при розі вулиці Роз і Одінайдита евіню в неділю, 22. липня. Початок вистави першої частини в годині 2.30 по полудні, а початок вистави другої частини в годині 8. ввечері. Вступ за запрошеннями.

ПРИХОДІТЬ ГРОМАДНО!